

Slovenská republika, 2007

Globálny prieskum užívania tabaku u školskej mládeže
(Global Youth Tobacco Survey, GYTS)



SÚHRN ZISTENÝCH VÝSLEDKOV

GYTS výsledky zo Slovenska poskytujú údaje o prevalencii fajčenia cigariet a užívania iných tabakových výrobkov ako aj súvisiacich faktorov: dostupnosť tabakových výrobkov a ich cena, výskyt pasívneho fajčenia, ukončenie fajčenia, vplyv médií a reklamy a školské programy. Tieto ukazovatele sú zložkami komplexného programu kontroly tabaku na Slovensku. GYTS na Slovensku je školským prieskumom u žiakov 7. až 9. triedy základnej školy a študentov 3. až 5. ročníka osemročných gymnázií. Vykonan sa na jar 2007.

Na získanie reprezentatívnych údajov pre Slovensko ako aj jednotlivé regióny sa použila metóda dvojfázového zhlukového výberu. V 1. fáze sa zo zoznamu všetkých škôl, s pravdepodobnosťou proporčnou k veľkosti náhodne vybralo 60 škôl. V 2. fáze sa v rámci týchto škôl vybrali systematickým výberom triedy, kde sa vykonan dotazníkový prieskum u všetkých prítomných žiakov. Responzibilita na úrovni škôl bola 100%, na úrovni žiakov 86,1%, pričom celková responzibilita bola 86,1%. Vzorka pozostávala z 4 696 respondentov..

Prevalencia

64.9% už niekedy fajčilo cigarety (Chlapci = 69.3%, Dievčatá = 60.2%)
27.9% v súčasnosti užíva tabakové výrobky* (Chlapci = 30.0%, Dievčatá = 25.1%)
26.4% v súčasnosti fajčí cigarety* (Chlapci = 28.0%, Dievčatá = 24.1%)
8.3% v súčasnosti denne fajčí cigarety (Chlapci = 9.8%, Dievčatá = 6.2%)
11.2% v súčasnosti fajčí cigary* (Chlapci = 12.4%, Dievčatá = 9.3%)
29.1% začalo fajčiť pred 10. rokom života** (Chlapci = 34.8%, Dievčatá = 22.3%)
24.6% nefajčiarov je susceptibilných začať fajčiť (Chlapci = 17.7%, Dievčatá = 29.6%)

Dostupnosť tabakových výrobkov - súčasní fajčiari

30.7% zvyčajne fajčí na verejných miestach (parky, nákupné strediská, ulica a pod.)
50.8% si kupuje cigarety v obchode
83.3% z tých, čo si kupovali cigarety v obchode, neboli odmietnutí pre svoj nízky vek

Pasívne fajčenie

46.3% žije v domácnosti, kde sa fajčí v ich prítomnosti
69.3% sú vystavení pasívnemu fajčeniu mimo svojej domácnosti
79.8% si myslí, že na verejných priestranstvách by sa malo zakázať fajčiť
75.6% si myslí, že pasívne fajčenie im škodí
50.9% má aspoň jedného rodiča fajčiara
24.1% má väčšinu, prípadne všetkých priateľov fajčiarov

Ukončenie fajčenia - fajčiari

65.1% chce prestať fajčiť
78.0% sa pokúšalo prestať fajčiť počas minulého roka
66.4% prijali pomoc v snahe prestať fajčiť
16.8% myslí na cigaretu ako na prvú vec, hneď ráno po zobudení

Masmédia a reklama

72.0% videlo protifajčiarske a 66.6% profajčiarske informácie v televízii
47.9% videlo protifajčiarske odkazy na billboardoch
53.2% videlo protifajčiarske a 67.4% profajčiarske odkazy v časopisoch a novinách
18.0% vlastní nejaký predmet s logom značky cigariet
6.6% bolo ponúknutých zadarmo cigaretou od zástupcu tabakového priemyslu

Školské programy

58.5% sa učilo minulý školský rok o škodlivosti fajčenia
49.1% diskutovalo v triede minulý školský rok o tom, prečo začínajú mladí ľudia fajčiť
49.7% sa učilo minulý školský rok o účinkoch tabaku

*definuje sa ako užívanie aspoň jeden deň v priebehu minulého mesiaca
**počítané zo súčasných fajčiarov

Kľúčové body

- Viac ako štvrtina žiakov v súčasnosti užíva nejakú formu tabaku; 26% fajčí cigarety, 8% sú denní fajčiari, jedna desatina fajčí cigary; 25% z tých, čo nikdy nefajčili sú susceptibilní začať fajčiť budúci rok.
- Výskyt pasívneho fajčenia je vysoký – 4 z 10 žiakov žijú v dome, kde sa fajčí v ich prítomnosti; 7 z 10 sú vystavení pasívnemu fajčeniu na verejných miestach; u polovice fajčí aspoň jeden z rodičov.
- Tri štvrtiny žiakov si myslí, že im škodí pasívne
- 8 z 10 žiakov si myslia, že fajčenia by malo byť na verejných miestach zakázané.
- Takmer dve tretiny fajčiarov chce prestať fajčiť; 17% z nich myslí na cigaretu ako na prvú vec, hneď ráno po zobudení.
- 7 z 10 žiakov videlo protifajčiarske odkazy v televízii, zatiaľ čo viac ako 6 z 10 videli profajčiarske odkazy; polovica videla protifajčiarske, pričom dve tretiny videli profajčiarske odkazy v novinách a časopisoch.